

Cula ena Wainimate ni COVID-19

Sa bau dredre dina me valuti na matetaka e tarai keda tiko qo, ia sa tu ena gauna qo na icula me taqomaki keda mai na COVID-19.

E sega ni saumi na wainimate e vakarautaki.

Ena sauma na matanitu na wainimate ena vukumu. E sega ni dodonu mo sauma e dau na ka se me lavaki vei iko e dua na kena isau. E sega ni dodonu vua e vakarautaka vei iko na icula qo me lavaka mo sauma e dua na ka ke o gole ena ofisi mo lai cula kina.

Taroga se vica na ivakarau mo na cula kina.

Ena vinakati mo cula vakarua ena so na wainimate, me tolu se va na macawa na kedrau veiyawaki. Eso tale e dua ga na ivakarau o na cula kina. Ena rairai vinakati mo cula ena wainimate ni veivakaukatkai ni oti e rua se ono na vula.

E veitaqomaki qai veivakabulai na icula.

Na U.S. Food and Drug Administration (FDA, Tabana e Vakatumewataka na Kakana kei na Wainimate e Vakayagataki e Merika) a vakadonuya na kena soli na icula ena gauna ni leqa tubukoso—e kena ibalebale ni a sega ni raica na FDA e dua na tikina me veivakaleqai.

5 se
sivia

Dua e yabaki 5 se sivia e rawa nira cula.

Na icula ni COVID-19 e vakarautaki vei ira kece na yabaki 5 lako cake. O ira na yabaki 5 ina 17 era rawa ga ni cula ena wainimate na Pfizer-BioNTech. Rai ena [VaccineLocator.doh.wa.gov](https://www.vaccineLocator.doh.wa.gov) mo raica kina qai tuvanaka na nomu lai laurai. Oni rawa ni qirita na 1-800-525-0127, qai tabaka na #. Ke o vinakata e dua na daunivakadewa, mo tukuna nomu vosa ni sa saumi na nomu taro.

O rawa ni vakila na kena revurevu.

Me vaka ga na wainimate tale eso, e rawa ni mosi na tabamu, katakata, se wawale na yagomu ni o se qai cula oti. Qo e vakaraitaka ni sa cakacaka tiko na wainimate.

Mo qaqarauni.

Ni o sa cula oti, mo daramaka na iubi ni matamu, me ono na fiti (rua na mita) na nomu veiyawaki, mo kua ni cakava na soqo lelevu, me le vica ga mera tiko kina.

Taro? Sikova na: www.CovidVaccineWA.org

Cula ena Wainimate ni COVID-19

Na wainimate cava e tiko?

E vica na wainimate sa tiko rawa.

Eratou vakadonuya kece na FDA me vakayagataki ga ena gauna ni leqa tubukoso. O ira na vuniwai era kena dau era lewena na Komiti ni Veivakasalataki ni Veisoliyaki ni Wainimate kei na iWasewase ni Dikevi Tale ni Veivakatovotovo Vakasaenisi ena Yasana vakaRa kei Merika era vakadeitaka ni wainimate kece era yacova na kena ivakatagedegede mera vakayagataki.

O cei mera cula ena wainimate ni COVID-19?

E noda dui vakatulewa sara ga meda cula. Ke o sa vakatulewataka mo cula, mo tukuna vua e veicula ke:

- Bau lako vakaca vei iko na wainimate ena dua na gauna
- O vakila na katakata
- Dau turu nomu dra se o gunuva tiko na wainimate e vakawaicalataka na dra
- Vakaleqai tiko na sotia ni yagomu se gunuva tiko e dua na wainimate e rawa ni vakaleqa na sotia ni yagomu
- O bukete tiko, vakatulewataka mo na bukete, se vakasucuma tiko na luvemu ena wainisucumu
- O sa cula oti ena dua tale na wainimate ni COVID-19

Mo na kua ni cula ke a lako vakaca sara vei iko na imatai ni cula ni COVID-19 o cula kina se dua na tiki ni wainimate e wakivata kina.

Na wainimate e wakivata kina, messenger RNA (mRNA) se adenovirus, wakivata kei na uro, masima kei na suka me taqomaka na wainimate qai me cakacaka vinaka tale ga kina e yagomu.

Mo sa bau yacova toka na yabaki 5 mo rawa ni cula ena wainimate na Pfizer-BioNTech qai yacova na yabaki 18 se sivia mo cula ena wainimate na Moderna se Johnson & Johnson.

Na cava na kena vakacaca?

E rawa ni lako vakaca vei iko na wainimate ena loma ni 1 se tolu na siga ni o se qai cula oti ga. Na veika e dau yaco na wawale, momosi ni masela, mosi ni tabamu e cula, lomalomala ca, se lualua. Ke sega ni oti na ivakatakilakila ni matetaka, mo veivosaki kei nomu vuniwai se vanua o dau lai laurai kina.

Mo na wawa tale ni oti e 15 se 30 na miniti ni bera ni o biubiu me rawa ni veivuke o koya e vakarautaka vei iko o koya e solia na icula ke mani yaco e dua na ituvaki se lako vakaca vei iko na wainimate. Ni o wawa tiko, o rawa ni vakalewena na kemu itukutuku ena v-safe mo ripotetaka e dua na ka e yacovi iko: vsafe.cdc.gov.

E rawa vei iko kei na vanua e vakarautaka vei iko na icula me ripotetaka ke yaco e dua na ituvaki ena Tuvatuva ni iTuvaki e Lako Vakaca Sara Kina na Wainimate (VAERS): vaers.hhs.gov/reportevent.html.

Qirita na 911 ke lako mani vakaca vei iko na wainimate ni o sa cula oti.

Na ivakatakilakila ni lako vakaca ni wainimate: sega ni cegu vinaka, vuvuce ni matamu kei na nomu tilotilo, pamu totolo nomu uto, milamila qai vakamawe tu na yagomu taucoko, boiri na ulumu, kei na malumalumu.

Na cava ena yaco niu sa cula oti?

Ke o na cula vakarua, mo tuvanaka na gauna mo lai cula kina ena ikarua ni icula.

Mo na lesu mai ni oti e tolu se va na macawa mo na cula kina ena ikarua ni wainimate.

Ena oti sara e rauta ni rua na macawa ni o sa taura ruarua kina na icula e vinakati o sa na qai rawa ni taqomaki vakavinaka. E vakaturi tale ga mo cula ena wainimate ni veivakaukauataki ena rua ina ono na vula mo rawa ni taqomaki kina.

DOH 348-782 December 2021 - Fijian

Mo kerea e dua tale na ivolavolai ni itukutuku qo, qirita na 1-800-525-0127. O ira n didivara se o ira na vakaleqai na nodra vakarorogo, mera qirita na 711 (Washington Relay) se imeli ina civil.rights@doh.wa.gov.